

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ความเจริญทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนวัฒนธรรม และคุณภาพของประชากรเป็นผลสะท้อนมาจากคุณภาพของการศึกษาทั้งสิ้น ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ไว้ว่า

การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความคิด ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมกระทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลแน่นอน รวดเร็ว (มิตรครู, 2520)

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับบังคับและเป็นรากฐานเบื้องต้นที่สำคัญในการเรียนรู้ ซึ่ง เยาวพา เดชะคุปต์ (อ้างถึงใน เทียน เขียวภักดิ์, 2529) กล่าวว่า

การจัดการประถมศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนและประเทศอย่างยิ่ง มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และพัฒนาการขั้นมูลฐานการปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนวิถีการแก้ปัญหาการศึกษาระดับประถมในประเทศไทย เป็นการศึกษาที่รัฐจัดให้กับประชาชนและรัฐต้องจัดการศึกษาระดับนี้ให้ทั่วถึงทุกท้องถิ่น

หลักสูตรการประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้บรรจุผลศึกษาเป็นวิชาบังคับในกลุ่มสาระการเรียนรู้ลักษณะนิสัย กล่าวคือ "กลุ่มสาระการเรียนรู้ลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพิจารณาและสร้างนิสัย ประกอบด้วยผลศึกษา จริยศึกษา ศิลปะศึกษา คนตรีและนาฏศิลป์ ลูกเสือ เนตรนารี สุขภาพและผู้นำเพื่อประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ,

2535) ชิง วรศักดิ์ เข็รชอบ (2523) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพลศึกษาว่า "การพลศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเจริญงอกงามและมีการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้"

การจัดและดำเนินงานทางด้านพลศึกษาในโรงเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการจัดและดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และความต้องการของนักเรียนและสังคม การจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนจะได้ผลดีไม่น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง แต่ที่สำคัญ คือ ครูผู้สอน เพราะครูจะต้องจัดประมวลประสบการณ์ทั้งหมดมอบให้แก่เด็ก หากครูขาดความรู้ความเข้าใจแล้ว ผลสัมฤทธิ์ก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น ถ้าจะให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ ดังที่ บุชเชอร์ (Bucher, 1975) กล่าวไว้ว่า "การสอนพลศึกษาจะทำให้เกิดผลดีนั้นครูผู้สอนควรจะต้องมีคุณวุฒิทางพลศึกษาโดยตรงเพื่อที่จะถ่ายทอดวิชา ความรู้ เจตคติ และแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก" ฉะนั้นการเรียนการสอนด้านพลศึกษาในโรงเรียน ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงและทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ คือ ครูพลศึกษา ดังที่ วรศักดิ์ เข็รชอบ (2527) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูพลศึกษาไว้ว่า "ครูพลศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของวิชาพลศึกษา เพราะเหตุที่ว่าครูพลศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนด้านพลศึกษาในโรงเรียน" นอกจากนี้ รัชนิ วัฏญญัน (2528) ได้กล่าวไว้ว่า

การสอนพลศึกษาในโรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัด และการบริหารพลศึกษาในโรงเรียน ครูพลศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จ และนักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดดำเนินการของครูพลศึกษา ฉะนั้น การสอนพลศึกษาจึงต้องการครูที่มีสมรรถภาพและมีประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน

ครูพลศึกษา จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะปลูกฝังทัศนคติที่ดีงามทางด้านพลศึกษากับนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่จากผลการวิจัยของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2531) พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาใน

เขตการศึกษา 1, 2, 3, 4, 5, 12 และเขตกรุงเทพมหานคร ครูพลศึกษาส่วนมากไม่มีวุฒิทางพลศึกษาถึงร้อยละ 57.6 และมีปัญหาในการวัดผลคือ ไม่สามารถสร้างข้อทดสอบที่เหมาะสมได้ ถูกมอบหมายจากผู้บริหารให้ทำการสอนวิชาพลศึกษา ผู้บริหารขาดการดูแลเอาใจใส่กิจกรรมทางพลศึกษา และยิ่งพบว่า ครูพลศึกษามีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาพลศึกษา ทางด้านการจัดกิจกรรมการสอนและการปรับปรุงวิธีสอน

ในสภาพปัจจุบันการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษามีปัญหาอยู่หลายเรื่อง จากผลการวิจัยพบว่า การสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษาขาดครูที่มีวุฒิทางด้านพลศึกษา และสอนโดยครูประจำชั้น การดำเนินการสอนในชั่วโมงพลศึกษายังขาดหลักการและวิธีการ ขาดแคลนและขาดการดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การสอนวิชาพลศึกษา มีประสบการณ์ในการวัดผลน้อย จัดกิจกรรมในการเสริมหลักสูตรไม่กว้างขวาง ขาดแหล่งค้นคว้าจากแหล่งวิชาการ (สวัสดี ทรัพย์สินจำนงค์, 2514 ปิยวรรณ เพ็ญสุภา, 2522 คารณี ศษศรีสวัสดิ์, 2525 ทำนุด โชติกเสถียร, 2528 และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา, 2531) นอกจากนี้ วาสนา มั่งคั่ง (2527) ได้ทำการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษา ครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบอัตราส่วนกับจำนวนนักเรียน คือ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดสถานที่อำนวยความสะดวก ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจในบทบาททางพลศึกษาน้อย และโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือเกี่ยวกับเอกสาร คู่มือ และความร่วมมือในการจัดสร้างข้อสอบมาตรฐานและโปรแกรมประเมินผลนักเรียนในโรงเรียน

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ปัญหาคุณภาพครู และความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนดังกล่าว มีแนวทางแก้ไขได้ทางหนึ่งที่น่าจะให้ผลเร็วในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน คือ การนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการแก้ไขปัญหามีระบบศึกษานิเทศก์กับครูได้ร่วมมือกันที่จะหาทางช่วยเหลือให้ครูผู้สอนได้พัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น ส่งผลต่อการสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนและการจัด และการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร จากการศึกษาของวีระเวช ปะทะยศ (2522) พบว่า ครูใหญ่และครูพลศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือจากพลศึกษานิเทศก์ ด้านวิธีการสอน ต้องการได้รับเอกสารคู่มือทางพลศึกษา ด้านการผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง ด้านการจัดโปรแกรมพลศึกษา ด้านการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการแก่

ครูพลศึกษา นอกจากนี้ ศุภทินี มหิตชิบุรินทร์ (2528) ได้ทำการวิจัย พบว่า จำนวนพลศึกษา
 นิเทศก์มีน้อย พลศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลายามานิเทศ และจากการศึกษาของ สมพิศ บุตรา (2534)
 พบว่า ครูพลศึกษาที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิทางพลศึกษา มีความต้องการการนิเทศด้านบุคลิกภาพ ด้าน
 ทักษะและเนื้อหาวิชา ด้านการสอนและวิธีการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
 ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการ
 ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังคงมีสภาพความต้องการ
 การการนิเทศของครูผู้สอน และการนิเทศยังเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
 ของครู อย่างไรก็ตามที่ผ่านมากการนิเทศภายในโรงเรียนได้รับความสนใจ และให้การสนับสนุน
 ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จึงพอที่จะคะเนได้ว่า
 แนวโน้มในอนาคต การนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะได้รับความสนใจและนำไปสู่การ
 ปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังที่ นิพนธ์ ไทพานิช (2531) ให้ความคิดเห็นว่า "แนวโน้มและความต้อง
 การการนิเทศการศึกษาในเมืองไทยในอนาคตนั้น จะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอนมาก
 ยิ่งขึ้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน"

จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นมากสำหรับครูพลศึกษาในอันที่จะปรับ
 ประปรุงการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษา ให้เหมาะสมกับหลักสูตรและวิธีการสอนที่มีการพัฒนาอยู่
 เสมอ และนำเอานวัตกรรม และเทคโนโลยีทางพลศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 พลศึกษาให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น
 พบว่า ครูพลศึกษาในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษา ขาดความรู้และความเข้าใจ
 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษา จึงน่าจะมีความต้องการการนิเทศกิจกรรม
 พลศึกษาในหลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการการ
 นิเทศของครูพลศึกษา ในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
 การที่จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษา ในระดับประถมศึกษาให้มี
 ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูผลศึกษา ในโรงเรียน นอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูผลศึกษาที่มีวุฒิทาง ผลศึกษาและไม่มีวุฒิทางผลศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ครูผลศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางผลศึกษามีปัญหาและความต้องการการนิเทศมากกว่าครูผลศึกษา ที่มีวุฒิทางผลศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูผลศึกษา ในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการใช้หลักสูตร
2. ด้านทักษะและเนื้อหาวิชา
3. ด้านการสอนและวิธีการสอน
4. ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล
6. ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
7. ด้านวิชาการ
8. ด้านบุคลิกภาพ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูพลศึกษาในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ ให้คำตอบที่เชื่อถือได้ตรงตามความเป็นจริง และตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการนิเทศ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยทั่วไปเกี่ยวกับการการนิเทศกิจกรรมพลศึกษาในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปัญหาการนิเทศ หมายถึง อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนิเทศกิจกรรมพลศึกษา และทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ความต้องการการนิเทศ หมายถึง ความต้องการของครูพลศึกษาในการที่จะได้รับการนิเทศจากบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้ ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ

การนิเทศกิจกรรมพลศึกษา หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่เป็นการทำบริการแก่ครูพลศึกษา เพื่อให้ครูได้ปรับปรุงการสอน การจัดกิจกรรมพลศึกษาของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกับครู มีบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุน แนะนำช่วยเหลือ บริการ และมีส่วนร่วมในการปรับปรุง หรือส่งเสริมการเรียนการสอน

ครูผลศึกษา หมายถึง ครู อาจารย์ที่ทำการสอนกิจกรรมผลศึกษาทั้งที่มีวุฒิทางผลศึกษา และไม่มีวุฒิทางผลศึกษาในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษารัฐพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครูผลศึกษาที่มีวุฒิทางผลศึกษา หมายถึง ครู อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกผลศึกษา วิชาโทผลศึกษา พิเศษประกาศนียบัตรผลศึกษา (หมวด ค. ผลศึกษา) ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ผลศึกษา) และวิทยาศาสตร์การกีฬา ที่ทำหน้าที่สอนและรับผิดชอบในการสอนกิจกรรมผลศึกษา

ครูผลศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางผลศึกษา หมายถึง ครู อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาเอกผลศึกษา วิชาโทผลศึกษา พิเศษประกาศนียบัตรผลศึกษา (หมวด ค. ผลศึกษา) ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ผลศึกษา) และวิทยาศาสตร์การกีฬา ที่ทำหน้าที่สอนและรับผิดชอบในการสอนกิจกรรมผลศึกษา

โรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษารัฐพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพ ปัญหาและความต้องการการนิเทศกิจกรรมผลศึกษาของครูผลศึกษาในโรงเรียนนอกโครงการขยายโอกาสทางการศึกษารัฐพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผลศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะร่วมมือกันปรับปรุงการเรียนการสอนกิจกรรมผลศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่ทำการนิเทศกิจกรรมผลศึกษา ในการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการนิเทศกิจกรรมผลศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น